

El regreso de Keynes

Robert Skidelsky

Crítica. Barcelona, 2009

Marcel Coderch | marcel@coderch.net

Doctor enginyer per l'Institut de Massachussetts (MIT) i membre del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de la Generalitat de Catalunya i de la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions

La crisi financera ha tornat a posar d'actualitat a John Maynard Keynes (1883-1946), possiblement el millor pensador econòmic de tots els temps. Robert Skidelsky (1939), catedràtic emèrit d'Economia Política

de la University of Warwick, és l'autor d'una de les millors biografies de Keynes. Però el llibre que destaquem no és una biografia, sinó una reivindicació de l'economista anglès, en un moment on els fets han acabat per donar-li la raó.

Skidelsky coneix prou bé el pensament de Keynes com per a no caure en el parany dels autodenominats keynesianistes o neo-keynesians que endolceixen les receptes neoliberalistes de l'escola de Friederich A. von Hayek (1899-1992) amb certes polítiques de demanda que ajudin a fer realitat, i quan més aviat millor, la suposada optimització de l'assignació de recursos que faria el lliure mercat. Així, li reconeixen a Keynes un cert paper de greixador dels mecanismes innats del mercat, però poca cosa més.

Keynes però, ens diu Skidelsky, va més lluny en la seva crítica al funcionament del capitalisme descontrolat i posa els fonaments d'una teoria general que explica perquè les economies pateixen cicles d'expansió i contracció i perquè els mecanismes de lliure mercat no porten per si mateixos a una situació de plena ocupació. Se-

gons els teòrics liberals, els mercats sempre acaben per encaixar oferta i demanda i si els preus i els sous són suficientment flexibles, s'arriba ràpidament a la plena ocupació de tots els recursos. Ras i curt: si hi ha atur és perquè els sous són massa elevats. N'hi ha prou en abaixar-los perquè l'economia torni a remuntar. D'aquí que constantment sentim demanar reformes estructurals per sortir de la crisi; unes reformes que quan es concreten una mica es veu que l'únic que persegueixen és rebaixar els costos laborals, és a dir, els salaris efectius.

Però aquesta perspectiva liberal ha estat absolutament desautoritzada pel recent col·lapse dels mercats financers, que han estat causants i víctimes d'un greu error col·lectiu en l'assignació dels recursos econòmics. 70 anys enrere, Keynes ja demostra les hipòtesis irrealistes en les quals descansa. La hipòtesi d'un coneixement estadísticament perfecte del futur per part dels agents econòmics i l'absoluta racionalitat i individualitat del comportament d'aquests és absurda. Ben el contrari, el futur és del tot incert, i quan hi ha un xoc econòmic o financer, els agents econòmics actuen seguint el seu esperit animal. Lluny de seguir consumint com si res, busquen la seguretat i la liquiditat, es retrauen, i l'economia entra en una espiral descendent que pot acabar en un estat estable sense plena ocupació. És el xoc i no els ajustaments el que es propaga per tot el sistema: l'economia esdevé un globus que es desinfla.

El llibre que destaquem no és una biografia, sinó una reivindicació de Keynes, en un moment on els fets han acabat per donar-li la raó

D'aquí que, segons Keynes, els governs tinguin un paper determinant en la gestió del sistema: han d'injectar demanda quan l'economia comença a defallir, però també han d'evitar al màxim la generació de xocs que la desestabilitzin. Pel que hem vist en els darrers mesos, els governs han après molt bé la primera lliçó: han injectat enormes quantitats de liquiditat al sistema financer i han finançat amb deute públic programes d'estímul de la demanda com mai s'havia vist. Tot plegat ha suposat un estímul suficient, al menys de moment, per evitar una segona gran depressió. Però a la vista del que està succeint als EUA i també a Europa, els poders econòmics no estan disposats a acceptar reformes importants del sistema financer, la qual cosa indica que no hem après la segona lliçó i, per tant, tot queda en situació de tornar a repetir l'experiència, i segurament amb una dimensió encara major.

Als EUA es considera a Keynes gairebé un socialista. Certament no era un fanàtic del capitalisme. Però si pensava que era el millor sistema descobert fins al moment; una etapa necessària per passar de l'escassetat a una vida pròspera en la qual el problema econòmic estaria resolt i no caldria seguir buscant el creixement pel creixement. Per ell, el creixement econòmic és un mitjà, no un fi, i el que cal és entendre quin és el fi que busquem i quan hem de dir prou al creixement. A Keynes també se l'ha considerat l'apòstol del dèficit permanent, quan en realitat defensa

que normalment els pressupostos públics han de tenir superàvit. Tampoc és un inflacionista, sinó que creu en l'estabilitat dels preus, però si pensa que és absurd preocupar-se per la inflació quan els preus estan caient.

El que Keynes defensa és que en una economia de mercat deixada a la seva pròpia dinàmica sempre hi ha la possibilitat de caure en grans depressions i que, per tant, els governs han de jugar un paper vigilant i significatiu en l'economia. Tot el contrari del que ha estat l'ortodòxia d'ençà de la contrarevolució neoliberal de Margaret Thatcher (1925) i Ronald Reagan (1911-2004), segons la qual la intervenció de l'estat a l'economia és sempre perversa i quan menys recursos tingui el sector públic millor. Ha estat precisament l'aplicació d'aquesta filosofia a la desregulació dels mercats i dels capitals des de la dècada de 1980 la que ens ha portat a la disbauxa financera. La millor manera d'entendre el que ens ha passat és tornar a rellegir al mestre, a Keynes. O millor, la versió resumida i actualitzada que en fa Skidelsky. |

